

Abstract**College and University Librarians and Faculty Status***Wit Thapthiang*

This article focuses on the claim for academic standing of college and university librarians. Reviews the academic status of librarians in Thai universities in the past and notes the first movement for teaching library sciences at Chulalongkorn University in B.E. 2494. The major change in personnel administration of university staff was occurred when there was the announcement of new Civil Servant Act in B.E. 2518. Details the effects of the Position Classification on academic status of civil servants in the universities, especially on academic status of librarians at present. Describes and compares standards for faculty status for college and university librarians in the United States, Great Britain, Canada and Australia. Gives concluding remarks and gives suggestions for the consideration of academic standing of college and university librarians in Thailand.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยกับตำแหน่งอาจารย์

วิชัญ ทับเที่ยง

การเรียกร้องให้มีการยอมรับว่าตำแหน่งบรรณารักษ์ควร จะเท่าเทียมกับตำแหน่งอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนนั้นมีมานานแล้ว ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้เคยมีผู้สำรวจสถานภาพของบรรณารักษ์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยมาแล้วตั้งแต่ปี 1911¹ พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในขณะนั้นได้รับสถานภาพอาจารย์มาแล้ว และจากการติดตามการสำรวจถึงสถานภาพของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเรื่อย ๆ มา ก็พบว่าบรรณารักษ์เหล่านั้นส่วนใหญ่ได้รับสถานภาพเป็นอาจารย์ หรือบางกรณีได้รับสถานภาพเท่าเทียมอาจารย์ แต่เรียกชื่ออย่างอื่นที่เท่าเทียมกัน

สถานภาพของบรรณารักษ์ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในเมืองไทยในระยะต้น ๆ นั้น เรามักจะแต่งตั้งหรือมอบหมายให้คนที่สนใจหรือรักการอ่าน การค้นคว้า มาเป็นบรรณารักษ์กัน โดยที่บุคคลเหล่านั้นไม่ได้เรียนหรือฝึกฝนทางบรรณารักษศาสตร์กันมาก่อนเลย บรรณารักษ์จำเป็น เหล่านี้มักจะทำหน้าที่สองอย่างควบคู่กันไป คือ ทำหน้าที่ทั้งเป็นอาจารย์สอนและทั้งเป็นบรรณารักษ์ไปพร้อมกัน วิชาบรรณารักษ์หรือการจัดห้องสมุดยังเป็นของใหม่สำหรับเมืองไทย

ความเคลื่อนไหวทางวิชาการบรรณารักษศาสตร์เริ่มจะมีขึ้นอย่างจริงจังในสมัยที่ แมรี แองเกิลไมเออร์ บรรณารักษ์สำนักข่าวสารอเมริกันได้เริ่มโครงการขึ้นเมื่อปี 2494 โดยได้ให้ ดร. ฟรานซิส สเปน ได้เข้ามาเปิดสอนวิชา¹นี้ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอย่างจริงจังเป็นครั้งแรกปรากฏว่ามีผู้สมัครเข้าเรียนทั้ง 4 รุ่น ถึง 207 คน² ผู้เป็นลูกศิษย์ของ ดร. สเปน ในรุ่นแรก ๆ นั้นจึงเป็นผู้บุกเบิกในวงการและยังมีบทบาทที่สำคัญ ๆ ในวงการห้องสมุดมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน

วิชัญ ทับเที่ยง กศ.บ. M.A. (Library Science, Indiana) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ต่อมาเมื่อวิชาบรรณารักษะแพร่หลาย ก็มีผู้สนใจออกไปเรียนวิชา^{นี้}จากต่างประเทศมากขึ้น ส่วนใหญ่ผู้ที่ไปศึกษาก็มักจะเป็นข้าราชการหรือผู้ที่^{นี้}เป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยอยู่แล้วและสนใจในวิชา^{นี้} บุคคลเหล่านี้เมื่อสำเร็จกลับมาจึงมักจะมีตำแหน่ง (อาจารย์) อยู่แล้ว และมาทำหน้าที่เป็นบรรณารักษะในห้องสมุดอีกตำแหน่งหนึ่งด้วย ปัญหาในเรื่องสถานภาพจึงยังไม่มี

ก่อนที่จะมีประกาศใช้กฎกระทรวง (พ.ศ. 2507)³ การบรรจุแต่งตั้งเลื่อนขั้นเลื่อนระดับตำแหน่งข้าราชการต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ยกเว้นตำแหน่งอาจารย์ ต้องขึ้นอยู่กับ ก.พ. น่าจะเป็นเพราะสาเหตุที่ข้าราชการในหน่วยงานเดียวกันแต่ขึ้นอยู่กับคนละส่วนและระเบียบ^{นี้}เองที่ทำให้ค่อนข้างยุ่งยาก จึงไม่ค่อยได้มีการบรรจุบุคคลในตำแหน่งบรรณารักษะในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

การประกาศใช้กฎกระทรวง (พ.ศ. 2507) ซึ่งออกตาม พ.ร.บ. ในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507 ยังผลให้ข้าราชการทุกฝ่ายทั้งในทบวงและในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มาขึ้นอยู่กับ ก.ม.

จากการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานบุคคลครั้งใหญ่ในเมืองไทย คือเลิกใช้ชั้นต่าง ๆ มาใช้ระดับจำแนกตำแหน่งตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 ก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการบริหารบุคคลในมหาวิทยาลัยด้วย กล่าวคือ ได้มีการประกาศใช้กฎทบวงฉบับที่ 2 พ.ศ. 2519⁴ ขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญดังกล่าวได้แก่การจำแนกตำแหน่งต่าง ๆ ของข้าราชการพลเรือนมหาวิทยาลัยออกอย่างชัดเจน ดังปรากฏในข้อ 11 ไว้ว่า

(ก) ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่สอน วิจัย และให้บริการทางวิชาการ ได้แก่ตำแหน่งในสายงานอาจารย์ไปจนถึงศาสตราจารย์

(ข) ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่ให้บริการทางวิชาการ ได้แก่ตำแหน่งต่าง ๆ เช่น บรรณารักษะ โสตทัศนศึกษา แพทย์ พยาบาล และอื่น ๆ

(ค) ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับบริหารและธุรการ

แม้ว่าตามกฎทบวงดังกล่าวจะจัดบรรณารักษะไว้ในฝ่ายวิชาการ และกำหนดมาตรฐานตำแหน่งให้ระดับสูงสุดของบรรณารักษะถึงระดับ 9 เท่ากับตำแหน่งศาสตราจารย์ก็จริง แต่กฎและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีผลกระทบที่ทำให้บรรณารักษะเสียเปรียบข้าราชการในสายงานอื่น ๆ มาก คือ

หนังสือเวียนที่ ทม. 0202/ว. 3 ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2521 ซึ่งออกมาโดยอ้างว่าเป็น การปรับปรุงหลักปฏิบัติบางประการเกี่ยวกับการจำแนกตำแหน่งของข้าราชการพลเรือน และให้ ยกเลิกหนังสือเวียนฉบับที่ 7 (ที่ สร.ทม. 0202/ว. 7 ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2519) เสีย การเปลี่ยนแปลงตามหนังสือเวียนนี้ ทำให้ข้าราชการในสาย ก ยังคงเหมือนเดิม ส่วนข้าราชการในสาย ค และสาย ข บางตำแหน่งนั้นได้ประโยชน์มากกว่าเดิมมาก แต่บรรณารักษ์และบางตำแหน่งที่เป็น ระดับควบยังคงเสียเปรียบกว่าสายอื่น ๆ คือ ตามหนังสือเวียนดังกล่าวในข้อ 2.3 มีรายละเอียด ดังนี้

“2.3 การเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับ 4

2.3.1 ตำแหน่งในสายงานที่เริ่มต้นจากระดับ 1 และระดับ 2 ให้เลื่อนโดยวิธีสอบคัดเลือก แต่ถ้ามีเหตุผลและความจำเป็นที่จะเลื่อนโดยวิธีคัดเลือก ให้ อ.ก.ม. มหาวิทยาลัย พิจารณานอมนิติเป็นกรณี ๆ ไป

2.3.2 ตำแหน่งในสายงานที่เริ่มต้นจากระดับ 3 ให้เลื่อนโดยวิธีสอบคัดเลือก แต่ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งระดับ 3 ผู้ใดได้รับเงินเดือนไม่น้อยกว่าขั้นต่ำของระดับ 4 ให้เลื่อนโดยวิธีคัดเลือก...”

จะเห็นได้ว่าตำแหน่งสายงานในสาย ค ซึ่งเป็นธุรการ และสาย ข บางสายงาน (ซึ่งไม่ได้ กำหนดไว้เป็นระดับควบ) นั้น เมื่อเริ่มเข้าทำงานตั้งแต่ระดับ 3 หลังจากทำงานได้ 2 ปี ก็สามารถ สอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนระดับได้ ซึ่งหมายความว่าถ้าสอบได้ก็สามารถกระโดดไปกินตำแหน่งใน ระดับ 4 ได้ ส่วนบรรณารักษ์นั้นไม่มีสิทธิสอบเลื่อนระดับเหมือนตำแหน่งอื่น โดยถูกอ้างว่าเป็น ระดับควบและไม่ได้แจกแจงไว้เป็นระดับ ๆ ตามมาตรฐานการกำหนดตำแหน่ง ผู้เป็นบรรณารักษ์ ที่เริ่มจากระดับ 3 จึงต้องใช้เวลายาวนานที่สุด 6 ปี เงินเดือนจึงจะถึงขั้นต่ำของระดับ 4 และปรับ เป็นระดับ 4 ได้

เมื่อพิจารณาให้ละเอียดและเปรียบเทียบกันทั้ง 3 สาย โดยเริ่มต้นจากระดับ 3 ไปจนถึงระดับ 6 (โดยถือว่าเป็นการเลื่อนขั้นปีละขั้นตามปกติ และการมีโอกาสเลื่อนระดับตำแหน่ง โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะสามารถมีสิทธิตามระบบที่กำหนดไว้) จะเป็นดังนี้

จากระดับ 3-6 สาย ก. ใช้เวลา 9 ปี

จากระดับ 3-6 สาย ข. บรรณารักษ์ ใช้เวลา 17 ปี

จากระดับ 3-6 สาย ค. (ธรรมดา) ใช้เวลา 6 ปี

(ควบ) ใช้เวลา 9 ปี

สรุปได้จากกฎและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลในมหาวิทยาลัย ทำให้ :

1. บรรณารักษ์อยู่ในสายงานที่เสียเปรียบที่สุดในบรรดาคำแหน่งต่าง ๆ ทั้งในสายงานอื่นและสายงานเดียวกัน
2. มีสถานภาพไม่เท่าเทียมกับอาจารย์ แม้จะอยู่ในสายงานวิชาการเหมือนกัน ทำงานคล้ายกันและในระดับเดียวกัน

นี่คือสถานภาพของบรรณารักษ์ห้องสมุดในประเทศไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

สถานภาพของบรรณารักษ์ในมหาวิทยาลัยในประเทศต่าง ๆ

ผู้เขียนใคร่ขอนำเอาสถานภาพของบรรณารักษ์ในประเทศอื่น ๆ มาเปรียบเทียบให้เห็นพอคร่าว ๆ ดังต่อไปนี้

ได้มีการสำรวจของ W.E. Henry⁶ มาตั้งแต่ปี 1911 พบว่า บรรณารักษ์ในขณะนั้นได้รับตำแหน่งอาจารย์กันมาแล้ว

ในการสำรวจต่อๆ มา ก็พบว่าจำนวนบรรณารักษ์ในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาได้รับตำแหน่งอาจารย์มากขึ้น โดยเฉพาะภายหลังที่มีการแถลงการณ์ร่วมกันของสมาคมวิทยาลัยอเมริกัน (Association of American Colleges) สมาคมอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งอเมริกา (American Association of University Professors) และสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและเพื่อการวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา ในเรื่อง "มาตรฐานของสถานภาพอาจารย์สำหรับบรรณารักษ์วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย" เมื่อปี 1971⁷ โดยมีใจความดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบทางวิชาชีพและเสรีภาพในทางความคิด บรรณารักษ์มหาวิทยาลัยควรได้รับความรับผิดชอบตามความสามารถและถนัดของตัว ควรมีโอกาสระโนงงานที่เขารับผิดชอบการ

พิจารณาประเมินผลงานของบรรณารักษ์ควรจะได้มาจากกลุ่มบรรณารักษ์กันเอง เพราะย่อมทราบข้อเท็จจริงมากกว่าผู้อื่น

2. รูปแบบของการปกครองในห้องสมุด ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยควรจัดสายงานการปกครองทางวิชาการของกลุ่มบรรณารักษ์เอง ในลักษณะ "คณาจารย์ห้องสมุด" คล้ายกับคณาจารย์ในคณะหรือภาควิชาอื่น ๆ

3. เกี่ยวกับการปกครองของมหาวิทยาลัย บรรณารักษ์ควรมีสติธิที่จะเป็นสมาชิกหรือส่วนรวมในกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เช่น กรรมการสภาคณาจารย์เหมือนอาจารย์อื่น ๆ ของมหาวิทยาลัย

4. เงินเดือนของบรรณารักษ์ บรรณารักษ์ควรได้รับการบรรจุในอัตราเดียวกับอาจารย์ที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมือน ๆ กัน

5. การเข้าดำรงตำแหน่ง ควรใช้หลักเกณฑ์เช่นเดียวกับอาจารย์ทั้งในเรื่องการทดลองปฏิบัติราชการและการคัดเลือก

6. การพิจารณาความดีความชอบหรือเลื่อนขั้นเลื่อนระดับ การพิจารณาความดีความชอบตลอดจนเลื่อนขั้นเลื่อนระดับ ควรใช้หลักเกณฑ์เช่นเดียวกับอาจารย์

7. สิทธิในการลา สิทธิในการลาไม่ว่าจะลาป่วย ลาศึกษาต่อ หรือลาเพื่อทำการวิจัย ควรใช้หลักเกณฑ์เดียวกับอาจารย์อื่น ๆ

8. ทุนอุดหนุน บรรณารักษ์ควรได้รับทุนวิจัยเช่นเดียวกับอาจารย์ทั่ว ๆ ไปด้วย

9. เสรีภาพทางวิชาการ บรรณารักษ์ควรมีเสรีภาพทางวิชาการเช่นเดียวกับอาจารย์ (บรรณารักษ์ควรมีเสรีภาพในการเลือกหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจนการตัดสินใจทางวิชาการ)

ในประเทศอังกฤษ ส่วนใหญ่บรรณารักษ์มีสถานภาพเท่าเทียมกับอาจารย์ โดยเฉพาะบรรณารักษ์ที่มีวุฒิปริญญาโท แม้บางกรณีจะไม่ได้ตำแหน่งอาจารย์ แต่ก็ได้รับสิทธิเท่าเทียมกับอาจารย์ได้มีการแสดงร่วมกันของสมาคมอาจารย์มหาวิทยาลัย (The Association of University Teachers) และสมาคมห้องสมุด (The Library Association)⁸ เกี่ยวกับสถานภาพของบรรณารักษ์ห้องสมุดในเรื่ออัตราเงินเดือนและสถานภาพอื่น ๆ ที่จะให้บรรณารักษ์ได้รับเช่นเดียวกันหรือใกล้เคียงกับอาจารย์

ในประเทศแคนาดา บรรณารักษ์ก็มีตำแหน่งอาจารย์ โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์⁹

ในออสเตรเลีย โดยทั่วไปแล้ว บรรณารักษ์จะได้รับสิทธิและการปฏิบัติต่างๆ คล้ายคลึงกับมาตรฐานที่สมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและห้องสมุดเพื่อการวิจัยในสหรัฐอเมริกาได้กำหนดไว้¹⁰

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าตำแหน่งบรรณารักษ์ในมหาวิทยาลัยนั้น ควรจะเท่าเทียมกันกับตำแหน่งของอาจารย์ เพราะบรรณารักษ์ในมหาวิทยาลัยทำหน้าที่ต่างๆ ในลักษณะคล้ายคลึงกับอาจารย์ และเคียงบ่าเคียงไหล่ไปกับอาจารย์ เช่น

1. ในด้านการสอน บรรณารักษ์ทำหน้าที่การสอนเช่นเดียวกับอาจารย์ เป็นการสอนนอกห้องเรียนและเป็นการสอนในลักษณะตัวต่อตัว เป็นการสอนที่ต้องสอนในทุกชั้นทุกระดับและทุกวิชาเพราะหลักสูตรและการเรียนการสอนในปัจจุบันกว้างขวางกว่าแต่ก่อนมาก บรรณารักษ์จึงจำเป็นต้องเป็นคนที่มีความรู้ดี มีความสามารถที่จะให้ความช่วยเหลือแนะนำแก่นิสิตในระดับต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. บรรณารักษ์ช่วยเหลือในการเตรียมหลักสูตร ตลอดจนการเตรียมหนังสือและวัสดุต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้นๆ
3. การเปลี่ยนแปลงทางการเรียนการสอนจากแบบเก่ามาแบบใหม่ ประกอบกับการให้เสรีภาพทางความคิด ทำให้ผู้เรียนต้องค้นคว้าวิจัยเองมากขึ้น บรรณารักษ์จึงต้องทำหน้าที่ให้คำแนะนำในเรื่องเหล่านี้เช่นเดียวกับอาจารย์
4. มหาวิทยาลัยย่อมต้องการความเป็นเลิศทางวิชาการ ปัจจัยสำคัญอันหนึ่งของความเป็นเลิศทางวิชาการก็คือ การมีห้องสมุดที่ดีและสมบูรณ์ ผู้ที่จะมาดำเนินงานห้องสมุดให้ดีขึ้นต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถ มหาวิทยาลัยจะดึงดูดคนที่มีความสามารถมาเป็นบรรณารักษ์ได้ก็โดยการสร้างขวัญและกำลังใจ การให้สถานภาพอาจารย์แก่บรรณารักษ์จึงเป็นการสร้างขวัญอย่างหนึ่ง
5. หากสถานภาพของบรรณารักษ์ดีขึ้น ก็เป็นทางหนึ่งที่จะดึงดูดคนที่มีความรู้ความสามารถให้หันมาศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์มากขึ้น มหาวิทยาลัยก็จะมีคนที่มีความสามารถเพิ่มขึ้น

ผู้เขียนจึงใคร่ขออวยพรเรียนต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายว่า ถึงเวลาแล้วที่เราจะหันมาพิจารณา สถานภาพของบรรณารักษ์ให้สำคัญกว่าที่เป็นอยู่ โดยผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ขอให้มีการจำแนกตำแหน่งในมหาวิทยาลัยเสียใหม่ โดยจำแนกตำแหน่งต่างๆ ออกเป็น 2 สายใหญ่ๆ ดังนี้คือ

สายที่ 1 เป็นสายงานที่ทำหน้าที่สอน บริการวิชาการ และวิจัย ตำแหน่งในสายงานนี้ มีอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ สายงานบรรณารักษ์ แพทย์, นักวิจัย, นักแนะแนวหรืออื่นๆ ที่ ก.ม. จะกำหนด ซึ่งมีลักษณะงานคล้ายๆ กันนี้ จัดไว้ในสายที่ 1 นี้ด้วย

สายที่ 2 เป็นสายงานทางธุรการและบริหาร ตำแหน่งในสายงานนี้ได้แก่ตำแหน่งบริหารในระดับต่างๆ และตำแหน่งธุรการที่ ก.ม. กำหนด

2. ควรได้มีการพิจารณาแก้ไขหลักเกณฑ์ในการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการให้ยืดหยุ่นกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งมักจะไปเน้นหนักอยู่ที่ผลงานวิชาการมากกว่าอย่างอื่น เป็นการเน้นในวงแคบเกินไป หลักเกณฑ์ที่กว้างๆ ที่ผู้เขียนคิดว่ายืดหยุ่นกว่าและน่าจะนำมาพิจารณา ซึ่งสามารถใช้ได้กับผู้ที่ทำหน้าที่สอนโดยตรงและทำหน้าที่คล้ายคลึงกัน คือ

- 2.1 งานสอนซึ่งเป็นหน้าที่หลักโดยตรง ว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด
- 2.2 งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์อื่นๆ
- 2.3 ความสามารถและการมีส่วนร่วมในวิชาชีพในระดับต่างๆ
- 2.4 การให้บริการทางวิชาการแก่มหาวิทยาลัย เช่น เป็นกรรมการต่างๆ ในทางวิชาการของมหาวิทยาลัย
- 2.5 การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน

ผู้เขียนคิดว่าอาจารย์ที่สอนได้ดี มีความสามารถเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ และได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่มหาวิทยาลัยหรือชุมชน น่าจะได้รับพิจารณาให้เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือรองศาสตราจารย์ หรือศาสตราจารย์ ก่อนผู้ที่นั่งเขียนแต่ทำหรับตำราอย่างเดียวโดยไม่สนใจย ติต่อบริการสังคมหรือร่วมในกิจกรรมทางวิชาชีพเลย

เชิงอรรถ

- 1 Henry, W. E. "The academic standing of college library assistants and their relation to the Carnegie Foundation," *Bulletin of the American Library Association*, 5 (July, 1911) 261-2, cited by Virgil F. Massan, *Faculty Status For Librarians* (Metucher, N. J. Scarecrow, 1972) p. 6 อ้างอิงมาจาก ยวดี พิทักษ์ การศึกษาสถานภาพของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย (ปริญญา-นิตยสาร อ.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519, หน้า 5.
- 2 สุทธิลักษณ์ อัมพวันวงศ์ "การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," *บรรณารักษ์* 2509 (พระนคร: แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510) หน้า 2.
- 3 กฤตกระทรวง (พ.ศ. 2507) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507.
- 4 กฤตบวงฉิมบัตย์ 2 (พ.ศ. 2519) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507.
- 5 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (การเปรียบเทียบการเลื่อนขั้นเลื่อนระดับของข้าราชการสาย ก, สาย ข และสาย ค ของมหาวิทยาลัย) กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ป. (เอกสารอัดสำเนา) ไม่มีเลขหน้า.
- 6 Henry, W. E. อ้างจากที่เดียวกัน
- 7 "Standards For Faculty Status For College and University Librarians," *College and Research Libraries* (News No. 8) 33: 210-211, September, 1972
- 8 Fielding, Dereck. "British University Libraries in the Sixties; an Australian View," *Australian Libraries Journal*, 17 : 207 July 1968 อ้างอิงมาจาก ยวดี พิทักษ์ การศึกษาสถานภาพของบรรณารักษ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย (ปริญญา นิตยสาร อ.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519, หน้า 89.
- 9 เรื่องเดียวกัน, หน้า 70.
- 10 เรื่องเดียวกัน, หน้า 71.